EL LLENGUATGE

10.12.77

Polonesos i poloneses

No sempre els gentilicis –que són els noms i adjectius que indiquen el lloc de naixença d'una persona– són derivats dels noms d'aquests llocs. En el cas d'algunes grans comunitats humanes, és el nom del país el que prové del nom que reben els seus habitants, d'acord amb la fórmula antiga d'anomenar cada territori segons el poble que s'hi havia establert d'una manera més o menys perdurable. Es el cas de noms com grec o turc, els quals originaren els respectius noms geogràfics, Grècia i Turquia. En altres casos hi ha hagut un procés més complet, que ens permet de distingir els antics pobles que donaren llur nom al territori que ocuparen definitivament, dels habitants actuals d'aquest territori: els francs i els francesos, els angles i els anglesos.

Alguns noms derivats de noms de lloc tenen un significat altre que el gentilici. N'hi ha diversos, per exemple, que en la forma del femení, designen peces de vestir: americana, canadenca, sahariana. (Al Canadà, segons donà a conèixer, fa temps, el geògraf P Deffontaines, amb el mot catalana es designa una mena de flassada.) Però, en algun cas, la forma d'aquests noms no coincideix amb la del gentilici: havanera, turquesa, etc.

Una atenció especial ens mereix el mot derivat de Polònia. En castellà, com en el cas de turc i turquesa, es recorre generalment a la forma «polaco/a», adaptació del nom dels habitants d'aquell país en llur llengua, com a gentilici, però a la forma «polonesa», derivat de Polònia, per a altres significats: peça de vestir, i especialment, composició musical i dansa. En català, en canvi, en la nostra moderna ordenació normativa hem prescindit del terme «polac». El Diccionari Alcover-Moll, és cert, el recull, sense cap citació, però avui només observem aquest terme en textos més aviat poc acurats. Sembla, per tant, enraonat aconsellar de prescindir-ne i recórrer exclusivament a polonès, no únicament, en la forma del femení, per a designar la composició musical i coreogràfica, i la peça de vestir (si és que encara s'escau d'haver-ho de fer), sinó també com a gentilici i, en conseqüència, per a designar la llengua dels polonesos.

ALBERT JANE